

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/200191,79-rocznica-smierci-plk-Narcyza-Wiatra-Zawojny-Uroczystosc-w-Krakowie.html>
05.05.2024, 19:20

79. rocznica śmierci płk. Narcyza Wiatra „Zawojny”. Uroczystość w Krakowie

21 kwietnia 2024 r., w miejscu śmierci zamordowanego przez UB płk. Narcyza Wiatra „Zawojny”, złożyliśmy hołd działaczowi ludowemu, komendantowi Batalionów Chłopskich na Małopolskę i Śląsk, oficerowi Armii Krajowej.

W uroczystości na krakowskich Plantach, pomiędzy ulicami Dominikańską i Sienną, wzięli udział przedstawiciele organizatorów – zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma, dyrektor krakowskiego oddziału Instytutu dr hab. Filip Musiał oraz wojewoda małopolski Krzysztof Jan Klęczar, a także przedstawiciele Wojska Polskiego i delegacje organizacji społecznych.

– Co roku, tego dnia, spotykamy się na Plantach. W miejscu, gdzie Narcyz Wiatr „Zawojna” został zamordowany przez komunistów. Jesteśmy mu to winni – powiedział w swoim wystąpieniu – dr Mateusz Szpytma. Przypomniął sylwetkę syna Ziemi Sądeckiej i zaznaczył,

że są fundamentalne elementy w pamięci narodu, które należy kultywować, mimo różnic w poglądach. Jak dodał, już w 1945 r., po wycofaniu się Niemców, ludowcy byli prześladowani przez nową władzę, która mieniła się mianem „ludowej”.

Wojewoda Kłęczar odczytał list wystosowany przez wicepremiera i ministra obrony narodowej Władysława Kosiniaka-Kamysza.

Narcyz Wiatr „Zawojna”

Urodził się w 1907 r. w wiejskiej rodzinie w Stróżach Niżnych koło Nowego Sącza. Studia prawnicze skończył w Poznaniu. Tam zaangażował się w działalność w ruchu ludowym. Należał m.in. do Wielkopolskiego Związku Młodzieży Wiejskiej „Społem” i Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici”.

Po studiach wrócił w rodzinne strony. Został członkiem Zarządu Powiatowego ZMW „Wici” w Grybowie, a w 1935 r. prezesem „Wici” powiatu sądeckiego i członkiem Stronnictwa Ludowego. Za swą działalność, zwłaszcza udział w protestach, trafił do więzienia, a w 1937 r. – do obozu w Berezie Kartuskiej. Nadal organizował jednak strajki chłopskie. Bronił też ludowców w procesach sądowych.

W sierpniu 1939 r. został zmobilizowany i trafił do 1. Pułku Strzelców Podhalańskich. Po kampanii wrześniowej wrócił w Nowosądeckie. Włączył się w działalność konspiracyjną, używał pseudonimu „Zawojna”. Od 1940 r. był komendantem Obwodu Nowy Sącz Batalionów Chłopskich, a rok później komendantem Okręgu VI BCh.

Organizował m.in. akcje przeciwko ściąganiu kontyngentów żywnościowych przez Niemców. Od marca 1944 r. był członkiem Okręgowego Kierownictwa Ruchu Ludowego w Krakowie.

Od stycznia 1945 r. Wiatra poszukiwał UB. Na jego trop bezpieczeństwa wpadła poprzez kobietę, która starała się znaleźć swego aresztowanego brata. „Zawojna” zginął 21 kwietnia 1945 r. na Plantach od kul zabójców związanych z komunistycznymi organami bezpieczeństwa. Komunistyczna prokuratura wszczęła wówczas śledztwo, ale umorzyła je, a akta zniszczono. Ponownie śledztwo ruszyło po 1956 r. i także nie przyniosło rezultatu, choć sprawcy zabójstwa żyli i działali w ZSL. Jednego z nich oskarżono dopiero w latach 90. Był już chory, zmarł w 2003 r. a przed wydaniem wyroku.

